

RYS HISTORYCZNY

Szkolnictwo zawodowe powstało na terenie Janowa Lubelskiego w 1912 roku. Utworzono wówczas rolniczą szkołę handlową dla synów gospodarzy, określaną mianem Kursów Kooperatywy Rolniczej, której inicjatorem był Kazimierz Bogdan Fudakowski. W trzyletnim okresie działalności szkoły, której kres położyły działania Wielkiej Wojny, wykształciło się 180 wiejskich kupców. W związku z tym rok 1912 powinien być uznawany za początek rozwoju szkolnictwa zawodowego na terenie Janowa Lubelskiego.¹

W czasie I wojny światowej w Janowie Lubelskim funkcjonowało Gimnazjum Handlowe, którego dyrektorem był Adam Nowiński – uznany artysta plastyk, późniejszy dyrektor Gimnazjum Handlowego w Biłgoraju i Burmistrz Kazimierza Dolnego. W czasie trwania Wielkiej Wojny w tworzeniu janowskiego szkolnictwa średniego udział mieli również słuchacze krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych.

W dwudziestoleciu międzywojennym janowskie szkolnictwo zawodowe rozwijało się dzięki zabiegom miejscowego koła Polskiej Macierzy Szkolnej. Poziom realizowanego kształcenia był a w 1929 roku świadectwa prowadzonej przez janowskie Koło Polskiej Macierzy Szkolnej Szkoły Doksztalającej Zawodowej zostały uznane przez Sławomira Czerwińskiego – ówczesnego Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego - za równoważnościowe świadectwom ukończenia szkół publicznych. Decyzję tę zawarto i opublikowano w Zarządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6 lipca 1929 roku w sprawie uznania świadectw ukończenia ze świadectwami ukończenia szkół publicznych.

Odtwarzając szkolnictwo zawodowe na terenie Janowa Lubelskiego w 1946 roku - po przerwie związanej z działaniami II wojny światowej - nie odniesiono się do miejscowej tradycji, lecz utworzono nową szkołę. Dyskusyjne jest jednak to, czy powstała po II wojnie światowej szkoła to nowa jednostka, czy raczej kolejna faza rozwojowa szkolnictwa zawodowego działającego na terenie miasta.

Zarówno janowskie Gimnazjum-Liceum, jak i miejscowe Szkoły Podstawowe nr 1 i 2 uznawały ciągłość rozwojową pomiędzy dwudziestoleciem międzywojennym, a czasami powojennymi. Trudno więc zrozumieć przyczynę odcięcia się szkolnictwa zawodowego od tej ciągłości. W czasach PRL-u odcięcie to miało uzasadnione podstawy, szkoły zawodowe miały tworzyć tzw. „nowego człowieka” – członka pożądanej klasy społecznej. Obecnie większą wagę przywiązuje się do ciągłości historycznej, niż do novum jakie niósł ze sobą ustrój wprowadzony po II wojnie światowej. W związku z tym na historię Zespołu Szkół Technicznych należy spojrzeć przez pryzmat odtworzenia po wojnie szkoły doksztalającej, a nie przez pryzmat jej utworzenia. Tym samym historia szkoły, jako kontynuatorki przedwojennych tradycji, ulega znacznemu wydłużeniu.

Ze względu jednak na brak badań źródłowych, które pozwoliłyby szczegółowo odtworzyć początki historii szkolnictwa zawodowego w Janowie Lubelskim, koncepcja przyjęta w czasach PRL-u o utworzeniu, a nie o odtworzeniu w 1946 roku szkoły, stanowi nadal podstawę do określenia danych rocznicowych. Nasuwa się refleksja, że po obecnej – siedemdziesiątej rocznicy – może nastąpić „przełom chronologiczny” i jako początek Zespołu Szkół Zawodowych, przyjęc będzie można wydarzenia z 1912 roku. Po wojnie nie budowano bowiem janowskiej oświaty zawodowej na

---

¹Janusz Korga, *Rodzina Fudakowskich z Krasnobrodu*, [w:] *Ziemianstwo na Lubelszczyźnie*, oprac. R. Maliszewska, Kozłówka 2001, s. 218; Janusz Korga, *Działalność społeczno-polityczna Kazimierza Bogdana Fudakowskiego w świetle wspomnień rodzinnych*, [w:] *Studia z dziejów ziemian lubelskich w XIX i XX wieku*, pod red. A. Kopruckowiaka, Lublin 2002, s. 120.; Andrzej Albiniak, Elżbieta s. Monika Albiniak SDP; *Przestrzeń prowincjonalno-muzealna. Wstępne wyniki badań o początkach muzealnictwa w Janowie Lubelskim*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 13: 2015, s. 81.

tw. „surowym korzeniu”. Ową utrwalaną we współczesnym przekazie „surowość” warto dopełnić wykazem wydarzeń sprzed ponad siedemdziesięciu lat. Odnosząc się do dotychczasowej koncepcji o utworzeniu Zespołu Szkół Zawodowych po II wojnie światowej, zwrócić należy uwagę na zastaną sytuację - w wyniku działań zbrojnych II wojny światowej, a przede wszystkim w wyniku nalotów dywanowych z września 1939 roku, większość zabudowy miejskiej uległa zniszczeniu lub uszkodzeniu. Liczba ludności, w stosunku do okresu przedwojennego, uległa zmniejszeniu o około połowę. Zmienił się również jej skład etniczny. Społeczność żydowska, stanowiąca przed II wojną światową około połowę mieszkańców miasta, prawie zniknęła z jego krajobrazu kulturowego. To właśnie wśród członków tej grupy etnicznej podstawowe zawody stanowiły rzemiosło i handel. Skutki Holokaustu dopełnił janowski pogrom ze stycznia 1945 roku, w trakcie którego zamordowano dwanaście osób. Tylko nieliczni Żydzi ocalili życie uciekając z miasta. W efekcie tych wydarzeń znacząca ilościowo i jakościowo grupa rzemieślników przestała wykonywać swe prace. Zarówno w wyniku skutków wojny obronnej, jak i terroru okupacyjnego zmiany nastąpiły również wśród ludności katolickiej trudniącej się rzemiosłem. Brak ten należało wypełnić, a pomoc w tym miało utworzenie Publicznej Szkoły Doksztalczącej Zawodowej.

Po wyzwoleniu spod okupacji hitlerowskiej nasilił się proces odbudowy Janowa. Uruchomiono warsztaty rzemieślnicze i drobne zakłady funkcjonujące przed wojną. Niestety, brak odpowiednich maszyn i narzędzi spowolnił proces odbudowy. Śmierć ludności, a także emigracja części osób wykształconych, które mogłyby przyczynić się do intensywnego rozwoju szkolnictwa zawodowego spowodowały, że Janów Lubelski tracąc w czasie wojny status miasta powiatowego stał się mało atrakcyjny dla inteligencji.

*Ruiny budynku przy
ul. Zamoyskiego – siedziba przyszłej
szkoły. Rok 1945.*

Naprzeciw tym barierom wyszły decyzje ówczesnych władz państwowych, wprowadzające powszechność oświaty oraz bezpłatność szkolnictwa na wszystkich szczeblach. W Janowie Lubelskim, tuż po wyzwoleniu, kontynuowano pracę na poziomie szkoły podstawowej, a dodatkowo rozpoczęło ją - po kilkuletniej przerwie - liceum ogólnokształcące. Po ponad dwóch latach zapadła również decyzja o powołaniu do życia szkoły zawodowej. Zapotrzebowanie na szkołę ponadpodstawową uwidoczniło się w 1946 roku, gdy kilka roczników młodzieży w przyspieszonym tempie ukończyło szkołę powszechną. Już wówczas miejscowe władze usilnie zabiegały o otwarcie nowej szkoły dla absolwentów szkół podstawowych. Brak odpowiedniego pomieszczenia, wykwalifikowanych kadr i szczegółowej koncepcji profilu zawodowego opóźniały decyzję władz kuratorskich w sprawie utworzenia nowej szkoły ponadpodstawowej w Janowie Lubelskim.

Powstanie szkoły datuje się na rok 1946. Od tamtego czasu przeszedł on wiele zmian, które zdecydowały o jego obecnym kształcie.

W listopadzie 1946 roku Kuratorium Okręgu Szkolnego w Lublinie powołało do istnienia na terenie Janowa Lubelskiego **Publiczną Szkołę Doksztalcającą Zawodową**, która rok później nosiła już nazwę **Publicznej Średniej Szkoły Zawodowej**. Założycielem tej szkoły był **Jan Świtluk**, który przejął obowiązki kierownika w grudniu 1946 roku. Rok szkolny rozpoczęto 13 stycznia 1947 roku. Następnego dnia odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Pedagogicznej, na którym zatwierdzono pięcioosobowy skład grona nauczycielskiego, przydział obowiązków, a także wybrano sekretarza rady. Jak twierdził Jan Świtluk w marcu 1947 roku, stosunek samorządu miejskiego do szkoły zawodowej był negatywny, choć informował on w tym samym czasie Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego, że „*obiecano (nieformalnie) przekazać szkole budynek poniemiecki*”, który zajmowany był wówczas przez „Dom Dziecka”. Nabór do szkoły przeprowadzono pod koniec 1946 roku, a oferowane nauczanie miało charakter doksztalcania kursowego odbywającego się od poniedziałku do środy w godzinach od 14⁰⁰ do 18⁴⁵. Dzięki temu młodzi ludzie, którym wojna przerwała naukę na różnym etapie edukacji szkolnej, mogli zdobyć wykształcenie i zawód. Kłopoty lokalowe placówki spowodowały, że zajęcia lekcyjne odbywały się w jednym pomieszczeniu Szkoły Powszechnej, a zajęcia praktyczne w prywatnych zakładach rzemieślniczych. Pierwszy rok nauki ukończyło 22 uczniów, spośród 25, którzy rozpoczęli naukę. Spośród uczniów podejmujących na początku 1947 roku naukę w szkole zawodowej, 15 osób pochodziło z miasta, a pozostała część ze wsi. Rozpoczynający naukę uczniowie byli w różnym wieku (urodzeni pomiędzy 1927 a 1931 rokiem).

Jan Świtluk opatrzył następującym komentarzem sytuację panującą w roku szkolnym 1946/1947: „*Dyrektor zdaje sobie sprawę, że nauka była prowadzona, tak dla nauczycieli, jak i dla uczniów w warunkach mocno niekorzystnych. (...) Szczególnie (...) w okresie zimowym. Sale często były wyziębione, lub nawet nieopalone. Nauczyciel po pięciogodzinnej, czy sześciogodzinnej pracy zawodowej w swej szkole przychodził do szkoły zawodowej zmęczony i wyczerpany. (...) Uczeń również przychodził zmęczony po pracy fizycznej. Zadaniem nauczyciela przez cały czas pracy było stałe czuwanie nad pobudzaniem słabnącej uwagi ucznia, a tym samym stałe wyczerpywanie samego siebie*”.

Kłopoty lokalowe oraz brak podstawowego sprzętu utrudniały prowadzenie zajęć. W załączniku do „Planu organizacji roku szkolnego 1946/1947” zapisano: „*Żadnego sprzętu szkolnego, pomocy naukowych, biblioteki itp. szkoła nie posiada, co oczywiście utrudnia znacznie pracę, przeto kierownictwo tut. szkoły zwraca się z usilną prośbą do Kuratorium Okręgu Szkolnego o przeznaczenie na ten cel pewnych subwencji*”.

W związku ze wzrostem liczby uczniów kolejnego rocznika coraz bardziej odczuwalne były problemy dotyczące lokalizacji szkoły. Kierownictwo placówki próbowało zabiegać o wynajęcie pomieszczeń na sale lekcyjne u prywatnych właścicieli. Ostatecznie wynajęto od Stefana Drwala budynek przy ulicy Zamojskiej, który należało koniecznie wyremontować i przystosować do potrzeb szkoły. Dlatego rozpoczęcie nowego roku szkolnego odbyło się 15 września 1947 roku. Dzięki przeniesieniu szkoły zawodowej poza pomieszczenia szkoły podstawowej, zajęcia lekcyjne mogły odbywać się w godzinach porannych. Władze szkoły czyniły również starania o pozyskanie wyposażenia sal i pomocy dydaktycznych. Szkolne zasoby przedstawiały się wówczas wyjątkowo skromnie:

6 stolików szkolnych, 1 tablica szkolna, 1 globus, 1 mapa fizyczna Polski, 1 mapa Europy, 1 mapa świata i 1 komplet przyrządów do geometrii. W zaistniałej sytuacji dyrekcja szkoły wystąpiła jeszcze przed rozpoczęciem roku szkolnego z prośbą do Kuratorium o wsparcie finansowe. Uwarunkowania bazowe placówki umożliwiły kształcenie chłopców w zakresie stolarstwa, a dziewcząt w zakresie krawiectwa. Sprzęt mechaniczny potrzebny do zorganizowania warsztatu stolarskiego został zakupiony w Urzędzie Likwidacyjnym w Kamiennej Górze, natomiast kwestia wyposażenia warsztatów krawieckich miała być rozstrzygnięta na miejscu.

W roku szkolnym 1947/1948 naukę zawodu w warsztatach stolarskich prowadził Franciszek Kutyla. W kwietniu realizowano już zamówienie na wykonanie sprzętu szkolnego. W protokole odnotowano: „Szkoła przyjęła zamówienie na 7 stolików i 28 taboretów do świetlicy szkolnej przy szkole powszechnej – pracę tą wykonują uczniowie pod kierownictwem instruktora”. W grudniu 1947 roku szkoła pozyskała niezbędny sprzęt z Kuratorium – 18 stolików i 36 krzeseł. Zakupiono również jedną tablicę do klasy pierwszej oraz pozyskano szafę biblioteczną od Szkoły Powszechnej. Z dochodów własnych wypracowanych przez warsztaty szkolne opłacono wynajem kolejnej sali.

W historii szkoły utrwalił się pogląd, że to dzięki staraniom dyrektora Świtluka zarząd miejski w Janowie Lubelskim podjął decyzję o przekazaniu szkole zniszczonego gmachu, który był własnością samorządu przy obecnej ulicy Jana Zamoyskiego. Odnosząc się jednak do protokołu z posiedzenia janowskiej Miejskiej Rady Narodowej, które odbyło się o 31 maja 1949 roku, można zauważyć wzmiankę o nieuwzględnieniu w budżecie miejskim na 1949 rok kredytu na remont i odbudowę budynku, który pomimo to przekazano szkole zawodowej. Sprawę jego przekazania na cele oświatowe zaprezentowano wówczas członkom Rady. Jak informował Przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej: „ostatnio był w Janowie przedstawiciel Kuratorium Okręgu Szkolnego, który zainteresował się lokalem dla szkoły zawodowej, oraz na miejscu zbadał przydatność tego lokalu, i oświadczył że Kuratorium Okręgu Szkolnego może przydzielić odpowiednie fundusze na wykończenie budynku dla szkoły zawodowej, z chwilą otrzymania uchwały Miejskiej Rady Narodowej, o przekazaniu tego budynku wraz z placem na rzecz Publicznej Średniej Szkoły Zawodowej”. Członkowie Miejskiej Rady Narodowej jednogłośnie uchwalili przekazanie budynku przeznaczonego do remontu na rzecz szkoły zawodowej pod „warunkiem przydzielenia przez Kuratorium Okręgu Szkolnego

w Lublinie, funduszu na kapitalne wykończenie tegoż budynku”. W związku z tym, zarówno zabiegi dyrektora Świtluka, jak i decyzja władz oświatowych szczebla wojewódzkiego o sfinansowaniu remontu, miały wpływ na przekazanie szkole budynku. W piśmie dyrektora do Kuratorium Okręgu Szkolnego w Lublinie dotyczącym organizacji roku szkolnego 1948/1949 czytamy: „(...) przeprowadzono odbudowę gmachu samorządowego przeznaczonego dla szkoły zawodowej, podciągnięto mury, zrobiono nowe belkowanie, nową więźbę dachu i przykryto blachą. (...) Wykończenie do stanu używalności trzech sal lekcyjnych, korytarza, klatki schodowej nastąpi w roku kalendarzowym 1949 z kredytów samorządowych i funduszu inwestycyjnego”. Prace remontowo-wykończeniowe oraz rozbudowa szkoły pozwoliły na rozszerzenie profili kształcenia zawodowego i umożliwiły nabór większej ilości uczniów. W roku szkolnym 1948/1949 zatrudnionych było w szkole trzech nauczycieli na pełnym etacie oraz jedenastu na część etatu. W pierwszym roku działalności szkoły zajęcia zostały przydzielone nauczycielom, którzy mieli wymagane kwalifikacje pedagogiczne. Ostatecznie jednak nauczyciele ci, za wyjątkiem pedagoga pełniącego obowiązki kierownika, zrezygnowali z pracy w szkole. W protokole z posiedzenia Rady Pedagogicznej odnotowano: „Uczący oznajmili, że w przyszłym roku szkolnym nie będą uczyć w szkole zawodowej – ks. Dryk Stanisław zostaje przeniesiony do innego powiatu, ob. Skrzat Antoni i Mydlewski Salwator jako kierownicy szkół nie będą mieli czasu, ob. Skakuj Antoni przenosi się częściowo do spółdzielczości, więc również nie będzie dysponował zbyt dużym czasem”.

W roku szkolnym 1948/1949 żaden z nowozatrudnionych nauczycieli nie pracował na pełnym etacie, mimo że ilość klas wzrosła do czterech.

W pierwszych latach funkcjonowania szkoły praca dla nauczycieli była mało atrakcyjna, ponieważ było zaledwie kilka klas. W roku 1947/1948 zatrudniono etatowego nauczyciela przedmiotów ogólnokształcących w wymiarze 23 godzin tygodniowo (w tym 2 godziny nadliczbowe). W przydziale otrzymał on następujące przedmioty: język polski, historię, geografii gospodarczą, rysunki i ćwiczenia cielesne. Pełnoetatowy nauczyciel przedmiotów ogólnokształcących musiał być

specjalistą z wielu dziedzin z powodu małej ilości klas, co nie sprzyjało właściwej realizacji programu nauczania i zawodowemu doskonaleniu się nauczycieli.

W październiku 1947 roku w szkole zaczęła funkcjonować biblioteka. Przyjęcie (prawdopodobnie) pierwszych książek do biblioteki szkolnej pokwitował Jan Świtluk 5 lipca 1947 roku. Było to 30 woluminów przydzielonych przez Ministerstwo Oświaty. W roku następnym biblioteka szkolna dysponowała 41 woluminami, w tym 12 przeznaczonymi dla nauczycieli, choć już w czasie wizytacji z 19 listopada 1947 roku ich ilość wzrosła do 56 tomów. Pierwotnie wypożyczanie książek odbywało się raz w tygodniu, co nie zadowalało uczniów, którzy wymieniali je między sobą. Publikacje do biblioteki szkolnej zdobywano w różnoraki sposób: poprzez ich zakup za fundusze samorządów klasowych, comiesięczne opodatkowanie uczniów (5-10 zł), z darów Polonii Amerykańskiej. Uczniowie przynosili książki również z domu i ofiarowywali je szkole lub wypożyczali do końca roku szkolnego. W następnym roku szkolnym ilość książek znacznie wzrosła i wynosiła 353 egzemplarze. W roku 1949/1950 zasób biblioteczny liczył 611 pozycji. Pozwalało to łagodzić problem niedoboru podręczników, który był odczuwalny przy zwiększającym się naborze uczniów. Od początku swojego istnienia biblioteka prenumerowała różne czasopisma i gazety.

Baza szkoły uległa zasadniczej poprawie w roku szkolnym 1950/1951, kiedy została przeniesiona do odbudowanego z ruin wojennych budynku przy ulicy Zamoyskiego. W tym samym roku uruchomiono również warsztaty krawieckie dla dziewcząt.

*Odbudowany
budynek szkoły.
Widok od ulicy
Zamoyskiego.*

W 1950 roku świadectwo ukończenia szkoły oraz dyplom nauki zawodu szkołę otrzymały pierwsze roczniki absolwentów krawiectwa, stolarstwa i ślusarstwa. Egzamin z nauki zawodu składany był przed Państwową Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Dyрекcję Okręgową Szkolenia Zawodowego w Lublinie.

*Spoleczność
szkolna. Rok
1955.*

W roku 1951 szkoła przyjęła nazwę **Państwowej Zasadniczej Szkoły Zawodowej**. Rozbudowa szkoły, większa liczba uczniów oraz rozszerzenie profili kształcenia skutkowało ujawnieniem się braków wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej, co było zjawiskiem wówczas powszechnym. W roku szkolnym 1952/1953 w szkole zatrudnionych było trzynastu nauczycieli oraz sześciu pracowników administracji i obsługi. W tym też roku szkoła zaczęła funkcjonować pod nową nazwą jako **Zasadnicza Szkoła Metalowo – Drzewna** w Janowie Lubelskim.

Trudności związane z kształtowaniem się nowej szkoły pokonywał ówczesny dyrektor, Jan Świtluk. Wśród nauczycieli panowała koleżeńska atmosfera, rozwijało się życie towarzyskie. Często organizowano spotkania i zabawy dla pracowników, w których uczestniczyła duża część mieszkańców Janowa. Dużym zainteresowaniem cieszyły się wspólne wyjazdy w Bieszczady i inne rejony kraju legendarnym poniemieckim "FENOMENEM".

Na trasie "FENOMENEM".

*Wspólna wycieczka nauczycieli i uczniów
do Krakowa. Rok 1958.*

Warsztaty szkolne rozbudowywano etapami. Ich powstaniu przyświecał z góry założony cel - miały one pełnić rolę szkoleniowo-wytwórczą, a tym samym nie tylko szkolić, ale dodatkowo przynosić „*dochód, który byłby użyty na dokończenie budowy budynku szkolnego*”.

W celu unowocześnienia i dostosowania warsztatów do stawianych im wymagań kilkakrotnie je modernizowano. W roku 1953 dobudowano część hali przeznaczonej na warsztaty drzewne. Poważnej rozbudowy dokonano w następnym roku, kiedy to utworzono halę przeznaczoną do prowadzenia zajęć praktycznych w klasach o profilach metalowych i maszynownię. Dobudowę prowadzono

w ramach kapitalnego remontu, gdyż usytuowana była na fundamentach obiektu zniszczonego wskutek bombardowań wojennych. Rozbudowę warsztatów ukończono w roku 1962. Do dyspozycji uczniów uczęszczających na zajęcia praktyczne oddano zmodernizowaną halę, w której zlokalizowano stanowiska obróbki ręcznej i maszynowej drewna. Unowocześnienie warsztatów szkolnych służyło nie tylko lepszej jakości kształcenia, ale również konkretnym, wymiernym korzyściom produkcyjnym.

W pierwszym okresie działalności warsztatów szkolnych największe znaczenie miały usługi stolarskie. Wykonywano je głównie na potrzeby Centrum Zaopatrzenia Szkół i Biur (ławki, taborety, stoliki, meble), a także klientów indywidualnych (futryny, drzwi, okna). Ważnym odbiorcą był również Dom Książki z Lublina oraz Inspektorat Szkolny w Janowie Lubelskim.

Wzrost działalności szkoleniowo-produkcyjnej następował głównie na dziale metalowym. Początkowo produkowano drobne narzędzia (np. młotki, obcęgi, klucze), gdyż do wykonywania bardziej złożonej produkcji szkoła nie posiadała odpowiedniego wyposażenia. Dopiero od roku 1955 rozpoczęto na szeroką skalę produkcję sprzętu wieloelementowego. Dla potrzeb rolnictwa zaczęto produkować młocarnie tzw. „sztyftówki”. Popyt na tego typu maszyny był bardzo duży i były one wytwarzane do 1963 roku.

W tym samym roku, na zasadzie oddelegowania do pracy w ZNP, odszedł ze szkoły dyrektor Świtluk. Nowym dyrektorem placówki został **Henryk Wujec**, a po roku funkcję tę przejął Mieczysław Kowalski. W 1966 roku nastąpiła kolejna zmiana dyrektora szkoły. Stanowisko to objął **Henryk Pąkowski**.

W latach 1963-1970 głównym produktem wytwarzanym w ramach działalności warsztatów szkolnych działu metalowego były wózki do silników elektrycznych, produkowane dla potrzeb rolnictwa. W miarę rozwoju bazy sprzętowej warsztaty stawały się ważnym zakładem usługowym i wytwórczym

o ponadregionalnym charakterze. Od roku szkolnego 1966/1967 nawiązano współpracę z Fabryką Łożysk Tocznych w Kraśniku, do której dostarczano metalowe kontenery wykonywane przez uczniów. Ponadto dla Fabryki Silników w Nowej Dębie rozpoczęto produkcję drobnych części do silników pojazdów jednośladowych. W roku 1973 dział metalowy podjął ścisłą współpracę z Zakładami Mechanicznymi w Ursusie. W ramach tej współpracy wykonywano różnego rodzaju wózki na taśmy montażowe.

W latach 70-tych niezależnie od produkcji na rzecz zakładów przemysłowych warsztaty wykonywały usługi dla rolnictwa i mieszkańców miasta (bramy wjazdowe, ogrodzenia, balkony, balustrady).

*Zajęcia
warsztatowe. Lata
1973-1974.*

Dyrektor Pąkowski czynił wówczas intensywne starania o budowę nowych obiektów szkolnych. Otrzymał zgodę władz Kuratorium Okręgu Szkolnego w Lublinie na opracowanie dokumentacji, a Powiatowa Rada Narodowa w Janowie Lubelskim zobowiązała się do wykupienia od prywatnych właścicieli terenu pod przyszłe obiekty przy ulicy Ogrodowej. Realizację tej inwestycji rozpoczął następny dyrektor – **Leon Bednarczyk**, który po przejściu Henryka Pąkowskiego do Tomaszowa Mazowieckiego, objął to stanowisko w 1971 roku. Od tego czasu nastąpiła nie tylko budowa nowych obiektów, ale również poważne zmiany strukturalne szkoły.

*Budowa
nowego budynku
szkoły przy ulicy
Ogrodowej.
Rok 1971.*

Od września 1971 roku funkcjonowała już pierwsza klasa Technikum Mechanicznego dla Pracujących, a w roku szkolnym 1975/1976 powstało Zaoczne Technikum Mechaniczne. Od 1 września 1977 roku w ofercie edukacyjnej szkoły pojawiło się Technikum Przemysłu Drzewnego dla absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej.

Budowa internatu - nowego obiektu szkoły przebiegała zgodnie z pierwotną dokumentacją. Natomiast budynek główny, gdzie miały znajdować się sale lekcyjne, przysparzał wiele problemów. W projektach nie było podpiwniczenia, a szatnia szkolna planowana była na miejscu obecnej biblioteki.

Budowa głównego budynku szkoły. Rok 1971.

Podpiwniczenie na szatnię powiększono o dużą świetlicę, w dokumentacji nazwano ją „harcówką”, rozpoczęto wykopy pod budowę sali gimnastycznej. Dodatkowo okazało się, że można pod salą gimnastyczną stworzyć drugą salę do gier i ćwiczeń. Warsztaty wznoszono według dokumentacji technicznej bez większych zmian. Poszczególne budynki oddawano do użytku etapami, w miarę ich ukończenia.

Ostatecznie w październiku 1977 roku przeniesiono się do nowego obiektu dydaktycznego przy ulicy Ogrodowej. W 1978 roku decyzją Kuratorium Oświaty i Wychowania w Tarnobrzegu powstał **Zespół Szkół Zawodowych**, do którego włączono Zasadniczą Szkołę Leśną, działającą dotychczas w strukturze Instytutu Badań Leśnictwa.

Nowy budynek szkoły mieszczący się przy ulicy Ogrodowej. Rok 1977.

W rok później oddany został do użytku internat z 144 miejscami. Na stanowisko kierownika internatu powołano Zenona Sowę.

*Budynek internatu przy
Zespole Szkół Zawodowych.
Rok 1978.*

Prace porządkowe przed internatem szkolnym. Rok 1978.

W 1980 roku oddano do użytku nowe warsztaty szkolne i salę gimnastyczną. W 1982 roku utworzono Liceum Ekonomiczne dla Pracujących, a w kolejnym roku Technikum Mechaniczne po szkole podstawowej i zasadniczej szkole zawodowej o specjalności obróbka skrawaniem.

Po przejściu na emeryturę Leona Bednarczyka w 1981 roku funkcję dyrektora szkoły Kuratorium Oświaty w Tarnobrzegu powierzyło **Franciszкови Rocznikowi**. Jego zastępcą został Mirosław Nowakowski, który po dwóch latach powrócił do pracy w Nadleśnictwie Janów Lubelski. Na jego miejsce powołany został Józef Michalski. Nowa dyrekcja szkoły wykorzystując bardzo dobrą bazę lokalową i żywieniową internatu, obiekty sportowe oraz walory turystyczno-krajoznawcze okolic Janowa, podjęła realizację działalności wypoczynkowo-turystycznej dla nauczycieli i młodzieży. Organizowano obozy sportowe, obozy przysposobienia obronnego, Ochotnicze Hufce Pracy, kolonie letnie dla młodzieży polonijnej z Kresów Wschodnich. Odbywała się również wymiana młodzieży województwa tarnobrzecznego z młodzieżą z Kabardyno-Bałkarii, Estonii i Litwy. Szczególny nacisk kładziono na organizowanie wypoczynku dla uczniów pochodzących z ubogich rodzin oraz młodzieży i dzieci z rejonów, które objęła klęska żywiołowa w wyniku powodzi ziem południowo-zachodniej Polski.

Pozyskane środki z prowadzenia owej działalności wykorzystano do modernizacji bazy dydaktyczno-wychowawczej szkoły. Było to konieczne ze względu na rozszerzanie profili kształcenia, które cieszyły się dużym zainteresowaniem (ponad tysiąc uczniów w trzydziestu oddziałach).

W ramach Zespołu Szkół Zawodowych uruchomiono nowe profile kształcenia: Technikum Handlowe, Technikum Przemysłu Drzewnego, Liceum Ekonomiczne, Studium policealne. Rozszerzono również profile kształcenia w Zasadniczej Szkole Zawodowej. W tym czasie szkoła kształciła w następujących zawodach: ślusarz mechanik, ślusarz spawacz, tokarz, stolarz, mechanik pojazdów samochodowych, krawiec, sprzedawca, cukiernik i ciastkarz.

Kadra pedagogiczna oraz nowoczesne środki dydaktyczne, w tym utworzona jako pierwsza w placówkach oświatowych naszego miasta pracownia komputerowa, umożliwiały utworzenie w 1993 roku Policealnego Studium Zawodowego o kierunku ekonomicznym i administracyjnym.

Wychodząc naprzeciw potrzebom przemysłu, rzemiosła i administracji, w ramach działalności szkoły organizowano różne formy doksztalcenia. Szczególnym zapotrzebowaniem cieszyły się kursy spawacza i szkolenia komputerowe.

Ogromny nacisk kładziono na rozbudowę i modernizację warsztatów szkolnych w celu

zwiększenia efektywności kształcenia zawodowego. Wiązało się to z bardzo dużym zapotrzebowaniem na fachowców w Fabryce Maszyn w Janowie Lubelskim, zakładach rzemieślniczych i produkcyjnych, a w późniejszym okresie w nowopowstałym zakładzie Caterpillar. Celowi temu podporządkowane były działania ówczesnych kierowników warsztatów. Dążyli oni do wyposażenia warsztatów szkolnych w nowoczesne maszyny i urządzenia, lepszą organizację pracy na warsztatach, kooperację z wieloma zakładami. Duże zasługi w organizację i prawidłową działalność warsztatów włożył długoletni kierownik warsztatów Czesław Skiba, jego następca Tadeusz Nowicki, a potem Roman Skrzat. Dzięki ich staraniom zakupiono półautomaty spawalnicze, urządzenia plazmowe do cięcia i spawania, strugarkę czterostronną do obróbki drewna, wiertarkę wielowrzecionową, pilarkę z piłą podcinającą do płyt, frezarkę dolnowrzecionową i elektronarzędzia.

Proces transformacji ustrojowej w 1989 roku i jego następstwa, w tym problemy gospodarcze, upadłość większości zakładów na terenie Janowa, podobnie jak w całej Polsce, miały duży wpływ na funkcjonowanie wszystkich szkół zawodowych. W związku z dużym bezrobociem i brakiem zapotrzebowania na tradycyjne zawody oraz zmianami polityki oświatowej ówczesnych władz, zaistniała potrzeba modernizacji kierunków kształcenia. Te przeobrażenia zostały wymuszone brakiem zainteresowania młodzieży nauką tradycyjnych zawodów i spowodowały konieczność unowocześnienia kierunków kształcenia zgodnie z duchem reformy oświatowej. Zmiany te poszły w kierunku modernizacji większości zawodów zasadniczej szkoły zawodowej i powstania szkół o profilu administracyjno-ekonomicznym.

Od 1 stycznia 1999 roku, zgodnie z reformą administracyjną kraju, powstały samorządy powiatowe i wojewódzkie. Oświata szczebla ponadpodstawowego w całości przeszła w gestię władz lokalnych. Prowadzenie i utrzymanie szkół zostało przekazane władzom powiatowym. Z końcem roku szkolnego 1999/2000 ze stanowiska dyrektora ZSZ zrezygnował Franciszek Rocznik, pełniący tę funkcję przez 19 lat. Organ Prowadzący szkołę, do czasu wyłonienia nowego dyrektora, kierowanie szkołą powierzył **Grażynie Pęziol** – nauczycielce przysposobienia obronnego. Pełniła ona obowiązki dyrektora szkoły od 1 września do 27 listopada 2000 roku.

W dniu 28 listopada 2000 roku, w wyniku przeprowadzonego konkursu, Organ Prowadzący powołał na stanowisko dyrektora szkoły **Mariusza Wielebę**. Wydarzenie to zbiegło się z wprowadzaniem w życie zapowiadanej dużo wcześniej reformy ustrojowej szkół oraz reformy programowej. W tym czasie przed szkołą pojawiły się nowe wyzwania. Dyrektor szkoły oraz powołana na stanowisko zastępcy w 2001 roku, Jadwiga Chmiel, w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę stopniowo wprowadzali zmiany w ofercie edukacyjnej szkoły. W odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego oraz jego rynku pracy sukcesywnie pojawiały się nowe typy szkół. W 2002 roku utworzono w ramach Zespołu Szkół Zawodowych Liceum Profilowane o profilu ekonomiczno-administracyjnym. W tym samym roku przekształcono dotychczasowe pięcioletnie technika na podbudowie szkoły podstawowej w czteroletnie technika, do których przyjmowano absolwentów gimnazjów. Przekształcono Liceum Ekonomiczne w Technikum Ekonomiczne oraz dotychczasową trzyletnią Zasadniczą Szkołę Zawodową w szkołę o dwuletnim lub trzyletnim cyklu kształcenia, w zależności od zawodu kształcenia. W budynku warsztatów szkolnych powstała również pracownia komputerowa dla uczniów z 15 stanowiskami.

Rok później wprowadzono do Liceum Profilowanego nowy profil – zarządzanie informacją. Utworzenie nowych szkół związane było z koniecznością unowocześnienia bazy technicznej i dydaktycznej szkoły. Wprowadzone nowe kierunki kształcenia cieszyły się zainteresowaniem uczniów.

W kolejnych latach kierownicy warsztatów szkolnych stawali przed wyzwaniem zapewnienia odpowiedniego poziomu praktycznej nauki zawodu uczniów przy ograniczonych możliwościach

finansowych szkoły i organu prowadzącego. Jednocześnie na warsztatach szkolnych zachodziły zmiany organizacyjne i kadrowe, ograniczeniu uległo m.in. zatrudnienie personelu pomocniczego.

W 2003 roku nastąpiła zmiana na stanowisku kierownika warsztatów szkolnych. Z pełnienia dotychczasowej funkcji zrezygnował Roman Skrzat, a jego obowiązki przejął Ryszard Dyjach, który jednocześnie pełnił funkcję kierownika szkolenia praktycznego. Był to również czas zmian w kształceniu zawodowym, które wyznaczała reforma szkolnictwa zawodowego zapoczątkowana w 1999 roku. Reforma przewidywała m.in. wzrost liczby zajęć przeznaczonych na kształcenie teoretyczne, co skutkowało większym zapotrzebowaniem na sale do prowadzenia zajęć teoretycznej nauki zawodu. Warsztaty szkolne musiały sprostać nowym wymaganiom, dlatego kierownik zainicjował przekształcenie małej, niewykorzystywanej hali warsztatowej na pracownię do zajęć specjalistycznych uczniów Technikum Mechanicznego (sala nr 6).

Zmiany w adaptacji pomieszczeń wprowadzane były także w budynku internatu. Mniejsze zainteresowanie młodzieży zakwaterowaniem w internacie stworzyło szanse na przekazanie do użytku kilku wolnych pomieszczeń na sale lekcyjne, co zdecydowanie ułatwiło pracę szkoły i pozwoliło zrezygnować z nauczania dwuzmianowego.

Warsztaty szkolne prowadziły nadal działalność produkcyjną – meble, tunele ogrodowe, wyroby metalowe, a także usługę ostrzenia narzędzi. Dzięki realizowanemu w latach 2004-2005 projektowi „**Nowa jakość – nowe meble**” zakupione zostały: pilarka cyfrowa do unowocześnienia parku maszynowego oraz sprzęt komputerowy do specjalistycznej pracowni przeznaczonej do kształcenia w zawodzie technik technologii drewna.

W 2007 roku Ryszard Dyjach zrezygnował z pełnienia dotychczasowej funkcji, a obowiązki kierownika warsztatów szkolnych przejął Andrzej Jonak.

Dzięki staraniom podjętym przez kierownika szkoła uzyskała akredytację OKE dla utworzenia Ośrodka Egzaminacyjnego dla dwóch zawodów: ślusarz i stolarz. Ze środków wypracowanych przez warsztaty szkolne zakupione zostały niezbędne narzędzia do wyposażenia stanowisk egzaminacyjnych. Dzięki uzyskanym certyfikatом Ośrodków Egzaminacyjnych uczniowie ZST mogą zdawać egzamin potwierdzające kwalifikacje zawodowe bezpośrednio w miejscu nauki.

W kolejnych latach warsztaty szkolne nadal prowadziły działalność usługową – produkowano meble na zamówienie lokalnych instytucji m.in. Starostwa Powiatowego, okolicznych szkół oraz klientów indywidualnych. Uczniowie pod nadzorem nauczycieli wykonywali galanterię drewnianą, stojaki na bombki oraz pod choinki, a także liczne prace konkursowe. Grzegorz Kozik, uczeń Technikum Przemysłu Drzewnego, otrzymał w 2010 roku wyróżnienie w Ogólnopolskim konkursie „*Wyczarowane z drewna*” za wykonanie drewnianego grilla.

*„Wyczarowane z drewna” – praca konkursowa.
Rok 2010.*

Realizowano także zamówienia na ogrodzenia metalowe wokół ZST, a także do ZS im. W. Witosa. Wyroby powstałe na warsztatach szkolnych były prezentowane podczas lokalnych imprez okolicznościowych m.in. podczas Dożynek Wojewódzkich w Janowie Lubelskim (2007), cyklicznie organizowanych Dni Technika, Targów Edukacyjnych organizowanych podczas Dni Janowa z Radiem Lublin (2010), Targów Pracy.

W 2009 roku powołano **Technikum Budowlane**, w którym po reformie programowej z 2012 roku wprowadzono specjalizację murarz-tylnik. W 2010 roku rozszerzona została oferta edukacyjna szkoły o kolejne profile: **Technikum Samochodowe**, **Technikum Informatyczne** oraz **Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące**. Liceum, które w 2012 roku przekształcono w **Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych**, zostało utworzone z myślą o absolwentach Zasadniczej Szkoły Zawodowej, którzy chcieli uzyskać wykształcenie średnie.

W tym okresie następowały również zmiany w zagospodarowaniu hal warsztatowych, które zostały zaadaptowane na pracownie specjalistyczne do nauczania w zawodach technik pojazdów samochodowych, technik budownictwa i technik technologii drewna. Budynek warsztatów został podzielony na dwie części, z których jedna obejmuje specjalistyczne pracownie do nauczania przedmiotów teoretycznych, a druga hale i pracownie specjalistyczne przeznaczone do praktycznej nauki zawodu. Remonty i ciągłe doposażanie pracowni wprowadzały korzystne zmiany w wizerunku warsztatów szkolnych.

Oprócz wykorzystania budynków do celów dydaktycznych szkoła od wielu lat wynajmuje swoje obiekty uzyskując dochody pozabudżetowe. Sale lekcyjne i hale w budynku warsztatów szkolnych wynajmowane są przez firmy szkoleniowe do prowadzenia specjalistycznych kursów poszerzających kwalifikacje zawodowe. Wolne pomieszczenia internatu są udostępniane różnym instytucjom, natomiast z bazy sportowej w budynku szkoły korzysta Janowski Ludowy Klub Sportowy „Olimp”. Ponadto na parterze, obok auli zlokalizowany jest szkolny barek.

W 2011 roku kierownik warsztatów szkolnych nawiązał współpracę z Kanclerzem Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Zamościu i włączył nauczycieli przedmiotów zawodowych ZST do projektu „*Dydaktyka bliska gospodarce*”. Celem projektu było wsparcie dydaktycznej działalności proinnowacyjnej nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz nawiązanie i rozwój kontaktów pomiędzy placówkami kształcenia zawodowego i nowoczesnymi przedsiębiorstwami. W ramach przedsięwzięcia, w latach 2011-2014, nauczyciele uczestniczyli w praktykach zawodowych w Niemczech i w Polsce.

Grupa nauczycieli projektu „Dydaktyka bliska gospodarce” w Schaeibisch Hall. Rok 2013.

W 2011 roku wzbogacona została również szkolna baza sportowa – oddano do użytku kompleks boisk sportowych Orlik.

W 2012 roku poszerzono ofertę edukacyjną szkoły i utworzono **III Liceum Ogólnokształcące** na podbudowie gimnazjum, w którym wprowadzono innowację pedagogiczną: klasę o profilu policyjno-strażackim.

W 2013 roku na warsztatach szkolnych nastąpiła kolejna zmiana przydziału obowiązków. Po nagłej śmierci Andrzeja Jonaka funkcję kierownika objął Edward Białek. W ramach działalności warsztatów kierownik nadzorował proces doposażania już istniejących pracowni specjalistycznych z przeznaczeniem do nauki w zawodzie technik pojazdów samochodowych oraz technik budownictwa. Ponadto stworzono dwie kolejne pracownie do zajęć praktycznych dla uczniów Technikum Samochodowego, do których sprzęt został zakupiony w trakcie realizacji projektu unijnego pt. **„Uczniowskie staże narzędziem do podniesienia umiejętności zawodowych”**(2014). Koszt wyposażenia wyniósł ok. 160 tys. zł. Projekt obejmował także wakacyjne staże w instytucjach i prywatnych przedsiębiorstwach dla łącznie 106 uczniów Technikum Mechanicznego, Technikum Samochodowego, Technikum Budowlanego, Technikum Informatycznego i Technikum Ekonomicznego.

W tym samym roku zostało utworzone Szkolne Schronisko Młodzieżowe, które funkcjonuje przy internacie szkolnym.

W 2014 roku szkoła uzyskała kolejne akredytacje OKE dla utworzenia Ośrodków Egzaminacyjnych dla zawodów: technik budownictwa, technik informatyk, technik mechanik, technik pojazdów samochodowych. Tym samym w ZST znajdują się Ośrodki Egzaminacyjne dla wszystkich zawodów wchodzących w skład oferty edukacyjnej szkoły.

W roku szkolnym 2014/2015 na terenie szkoły został otwarty nowy obiekt umożliwiający rozwijanie zainteresowań młodzieży - **Szkolna Strzelnica Sportowa**, która powstała dzięki finansowemu wsparciu Rady Rodziców oraz Stowarzyszeniu Bezpieczny Powiat Janowski.

Szkoła może się poszczycić także jedną z siedemnastu w kraju szkolną salą kinową – **Pracownią Filmoteki Szkolnej**, która powstała z inicjatywy Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej w 2015 roku.

Wzrost oferty edukacyjnej szkoły w ostatnich latach spowodował zwiększone zainteresowanie kształceniem zawodowym, szczególnie kierunkami, które upoważniają do posługiwania się tytułem technika. Z uwagi na dominujący typ kształcenia wprowadzona została zmiana nazwy szkoły - w dniu 1 września 2015 roku Zespół Szkół Zawodowych przyjął nazwę **Zespołu Szkół Technicznych**.

Budynek dydaktyczny Zespołu Szkół Technicznych. Rok 2016

Sztandar Zasadniczej Szkoły Zawodowej.

Sztandar Zespołu Szkół Zawodowych.

Sztandar Zespołu Szkół Technicznych.

